

SOSYAL BİLGİLER

7

MANTIK / MUHAKEME
SÖZEL YETENEK
AKIL YÜRÜTME

 VIDEO
ÇÖZÜMLÜ

MEYEM ZEKÂ

7. Sınıf

SOSYAL BİLGİLER

Zac-i'den Püf Noktaları

Testlerde yer alan **Zac-i'den Püf Noktaları** soruların kolay çözülebilmesi için püf noktalar içerir.

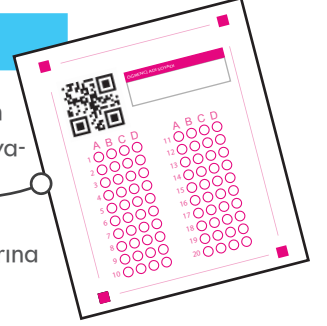
Testler

Tam hücreleme sistemi ile hazırlanan, nitelikli ve özgün sorulardan oluşan testler bilginin pekiştirilmesini sağlayacak ve kalıcı öğrenmeyi artıracaktır.

Her teste yer alan **dijitalim** uygulaması öğrencilerin çözemedikleri soruların video çözümüne ve sıralamalarına ulaşmasını sağlamaktadır.

Google Play veya **Appstore** mağazalarından **dijitalim** uygulamasını indirebilirsiniz.

Öğretmenler "dijitalim" uygulamasıyla testlerin sonundaki mobil optiği okutarak tüm öğrencilerinin sonucuna ulaşabilir.

Uygulamalar

Testlerin hemen ardından gelen **Uygulama** bölümleri öğrencinin konuyu tam olarak kavramasını sağlayacaktır.

Ünite Değerlendirme Testleri

Ünite sonlarındaki **Ünite Değerlendirme Testleri** öğrenciye kazanımları birleştirerek yorumlamayı ve bilgiyi kullanmayı öğretecektir.

Denemeler

Kitap sonunda yer alan **denemeler**, tarama niteliğinde hazırlanmıştır. Her deneme, ilk konudan başlayarak o güne kadar işlenen konuları içerir.

YENİ MÜFREDATA UYGUN
TAM HÜCRELEME SİSTEMİ
AKILLI TAHTAYA UYUMLU

29

Zac-i'den Püf Noktaları Sayısı

508

Soru Sayısı

15

Uygulama Sayısı

10

Deneme Sayısı

Copyright ©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayımlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

170719 – B2

ISBN: 978 – 605 – 250 – 189 – 4

Yayın Koordinatörü

Selim AKGÜL

Yazarlar

Komisyon

Editör

Merve ER

Dizgi

İşleyen Zeka Dizgi Birimi

Basım Yeri

İŞLEYEN ZEK A YAYINCILIK

Ostim Mahallesi, Enerji Caddesi, 1207. Sokak, No: 3/C-D
Ostim, Yenimahalle / ANKARA

Tel: (0850) 302 20 90 • (0549) 814 44 13

Değerli Öğretmen Arkadaşlarım ve Sevgili Öğrenciler,

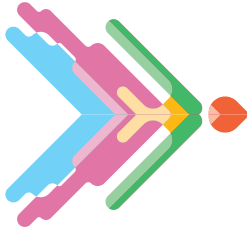
Eğitim öğretim sürecinde öğrencilerimiz çeşitli sınavlarla karşılaşmaktadır. Öğrencilerimizin bu süreci başarılı bir şekilde tamamlamalarında onlara destek olmak amacıyla “İşleyen Zeka Yayınları” olarak uzman bir kadroyla çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Yayın çalışmalarımızı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının yayımladığı öğretim programlarına göre hazırlıyoruz. İçeriklerimizi hazırlarken kazanım ekseni çalışıyor, konu anlatımlarında ve sorularda tüm kazanımları işliyoruz. Kazanım dışında kalan içeriklere ve sorulara yayınlarımızda yer vermiyoruz. Müfredat değişikliklerini anında takip ederek ve yayınlarımızı sürekli güncelleyerek öğrencilere her zaman yeni müfredata göre sunuyoruz.

“İşleyen Zeka Yayınları” olarak yaptığımız ihtiyaç analizleriyle öğrencilerin farklı şekilde oluşan ihtiyaçlarını gidermek için ürün yelpazemizde birbirinden farklı çalışmalara yer veriyoruz. Bu kapsamda “yörünge serisi, tüm dersler konu anlatımı, tüm dersler soru bankası, yaprak test ve denemeler” gibi farklı yayınlarla karşınıza çıkıyoruz.

“İşleyen Zeka Yayınları”nın size en uygun ürününü seçerek sizler de başarıya emin adımlarla koşabilirsiniz. Başarı dileklerimizle...

Selim AKGÜL
Yayın Koordinatörü
selimakgul@isler.com.tr

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE

BİREY VE TOPLUM

İnsandan İnsana Giden Yol.....	9
İletişimin Gücü.....	11
Hızlı İletişim.....	13
Güçlü Toplum.....	13
İletişim Özgürlüğü.....	15
Uygulama	17
Ünite Değerlendirme Testi	19

2. ÜNİTE

KÜLTÜR VE MİRAS

Beylikten Cihan Devletine.....	29
İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın.....	31
Avrupa'da Uyanış.....	33
Değişen Dünyada Değişen Osmanlı.....	35
Osmanlıdan Kalan Mirasımız.....	37
Uygulama	39
Ünite Değerlendirme Testi	41

3. ÜNİTE

İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

Nereye Yerleşelim?.....	51
Tablo ve Grafiklerle Ülkemiz.....	53
Doğduğun Yer mi, Doyduğun Yer mi?.....	55
Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğüm Var.....	57
Uygulama	59
Ünite Değerlendirme Testi	61

4. ÜNİTE

BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

Kil Tabletlerden Akıllı Tabletlere	71
Bilimin Öncüleri	73
Her Yenilik Geleceğimize Bir Katkıdır	75
Özgür Düşüncenin Bilime Katkısı.....	77
Uygulama	79
Ünite Değerlendirme Testi	81

5. ÜNİTE

ÜRETİM, TÜKETİM VE DAĞITIM

Topraktan Üretir, Toprağı Yönetiriz.....	87
Üretim Teknolojisi Hayatımızı Etkiliyor.....	89
Vakıf Demek, Medeniyet Demek	91
İşinin Ehli İnsan Yetiştirmek	93
Geleceğin Senin Ellerininde.....	95
Dijital Teknoloji Çağındayız.....	95
Uygulama	97
Ünite Değerlendirme Testi	99

6. ÜNİTE

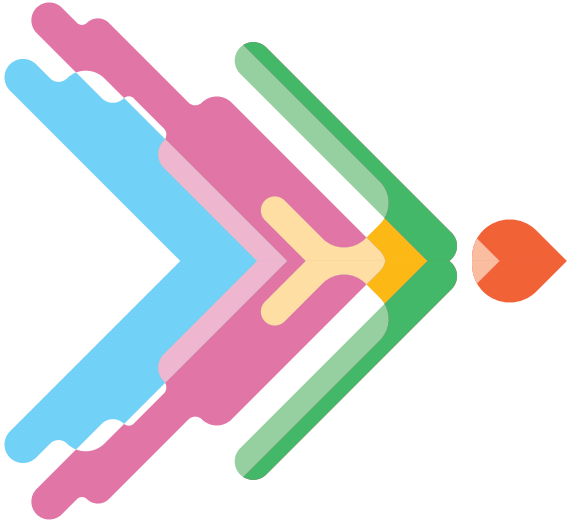
ETKİN VATANDAŞLIK

Demokrasi Serüveni.....	105
Atatürk'ten Milletimize Armağan.....	107
Cumhuriyetimi Seviyorum	109
Hâkimiyet Milletindir!	111
Uygulama	113
Ünite Değerlendirme Testi	115

7. ÜNİTE

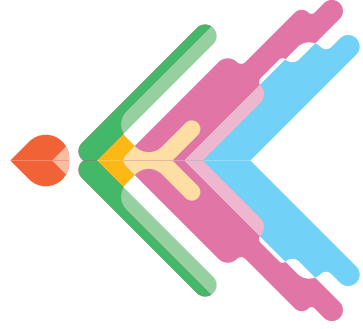
KÜRESEL BAĞLANTILAR

Türkiye'de ve Dünya'da Barış	121
Ekonomiye Yön Veren Kuruluşlar	123
İnsanları Nasıl Tanıyoruz?	125
Küresel Sorunlara Çözüm Üretiyorum	125
Uygulama	127
Ünite Değerlendirme Testi	129
Denemeler	133
Cevap Anahtarı	155

1. Ünite

Birey ve Toplum

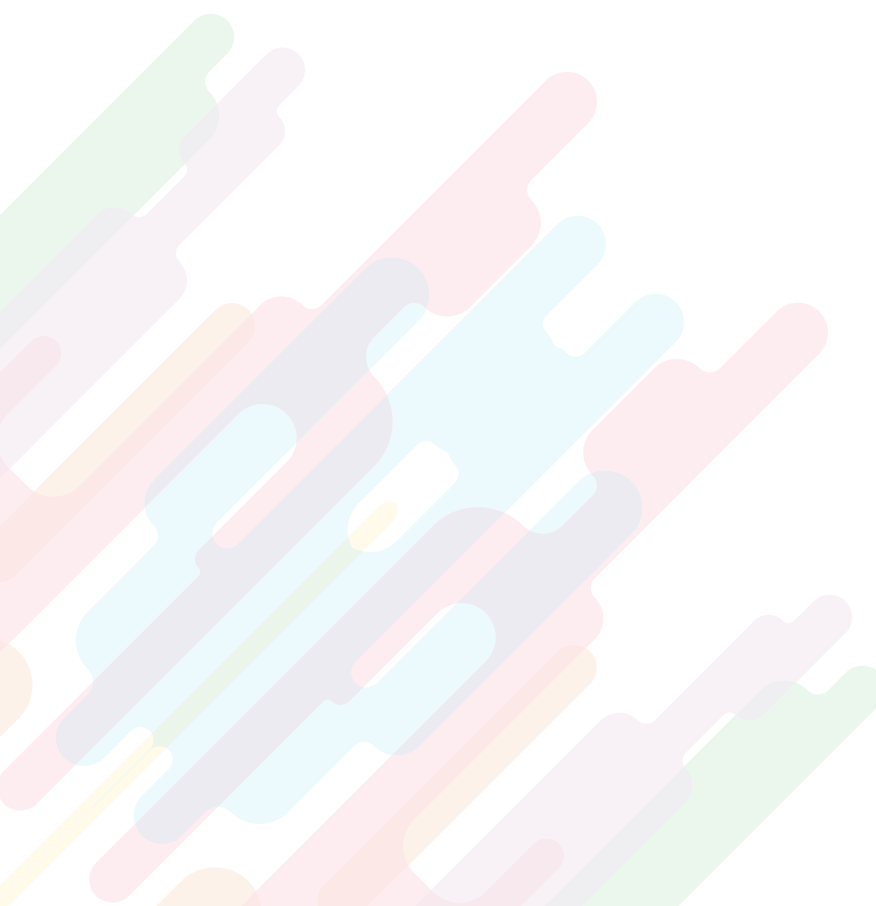
 İnsandan İnsana Giden Yol

 İletişimin Gücü

 Hızlı İletişim

 Güçlü Toplum

 İletişim Özgürlüğü

İnsandan İnsana Giden Yol

1.

		Olumlu	Olumsuz
1.	İsa, çevresinde olup bitenlere kendi penceresinden bakar, başka insanları acımasız bir şekilde yargılar.		✓
2.	Merve, başka fikirlere açıktır ve karşısında yer alan insanların düşüncelerine önem verir.	✓	
3.	Belgin, duygularını anlatırken açık ve net bir dil kullanır.	✓	
4.	Ahmet, karşısındaki kişi konuşurken başka işlerle meşgul olur ve karşısındaki dinlemez.	✓	
5.	Mehmet, konuşurken tüm dikkatini karşısındaki kişiye yöneltir.		✓

Yukarıdaki tabloda kişilere ait davranışlar ve bunların iletişimi olumlu veya olumsuz etkileme şekli verilmiştir.

Buna göre tablodaki işaretlemelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız 3.   B) 1, 2 ve 3.   C) 2, 3 ve 4.   D) 3, 4 ve 5.

2. Perihan Hanım, evdeki oturma grubunu değiştirmeyi ister. Bu fikrini eşine açıklar. Eşi Esat Bey, bu aralar maddi durumlarının sıkışık olduğunu, ancak durumlarını toparladıktan sonra oturma grubunu değiştirebileceklerini söyler. Perihan Hanım eşinin söylediklerini dinleyince onu anlayışla karşılar ve birlikte bu işi erteleme kararı alırlar.

Buna göre Esat Bey ve eşi Perihan Hanım arasındaki iletişim için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Perihan Hanım eşinin kararlarına saygı duymuştur.
B) Esat Bey, durumu eşini kırmadan anlatmıştır.
C) Perihan Hanım ve Esat Bey birbirlerini etkin bir şekilde dinlemişlerdir.
D) Esat Bey, eşine ön yargılı davranmıştır.

3. İnsanlar arasındaki duygu ve düşünce alışverişine "iletişim" denir.

Buna göre aşağıdaki davranışlardan hangisi doğru bir iletişim şekli değildir?

- A) İlayda'nın yemek yapan annesine "Kolay gelsin." demesi
B) Ahmet Bey'in, kızı Selen'in anlattıklarını dikkatle dinlemesi
C) Semih'in apartman görevlisine "Günaydın." demesi
D) Hamdi'nin çevresindeki insanları görmezden gelmesi

ZARFI DEN
PÜF NOKTALARI

İletişim; duygu, düşünce, bilgi ve haberlerin akla gelebilecek her türlü yolla, kişiden kişiye karşılıklı olarak aktarılmasıdır.

İletişimi etkileyen unsurlar:

- Dinleyiciye uygun olmayan anlatım tarzı
- Türkçeyi iyi kullanamama
- Beden dilini kullanamama
- Ses tonunu iyi ayarlayamama
- Bilgi eksikliği
- Ben dili kullanmak
- Empati kurabilmek
- Kendini doğru ifade etmek
- Sen dili kullanmak
- Göz teması kurabilmek
- Farklılıklara saygı duymak

gibi pek çok unsur iletişimi etkilemektedir.

Ayrıca, alay etmek, yargılamak, öğüt vermek, nasihat etmek, teselli etmek, aşağılamak, suçlamak, isim takmak, eleştirmek, çok soru sormak, teşhis koymak, (tanı koymak, tahlil etmek, çözüm getirmek gibi davranışlar iletişimi olumsuz etkilemektedir.

4.

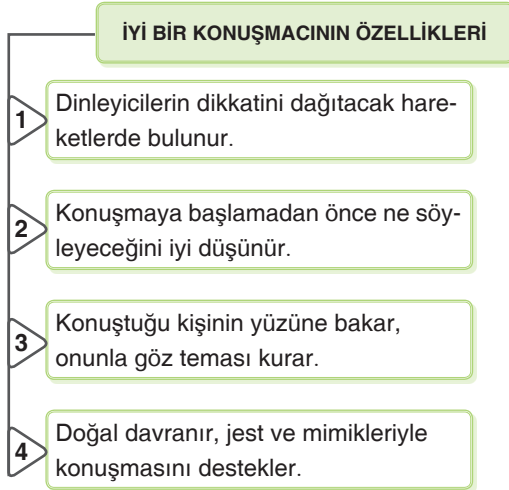

- Konuşurken insanların yüzüne bakmıyorum.
- El, kol ve yüz hareketlerimi iyi kullanırım.
- Karşımdaki kişinin ne hissettiğini anlayabiliyorum.
- Emir verince insanlara her istediğimi yaptırabiliyorum.

Melih'in söylediği bu durumlardan kaç tanesi iletişimin doğru şekilde yapılmasını sağlar?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

5.

Yukarıdaki diyagramda numaralandırılarak verilenlerden hangisi iyi bir konuşmacının özelliklerinden değildir?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

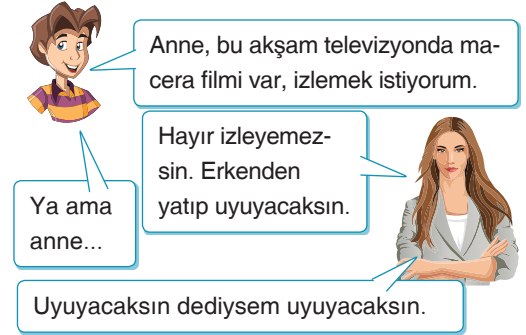
6.

Bağırarak bana doğru koşarken birden durdu ve gözlerini bana dikti. Göz göze geldik. El hareketleri ile bir şeyler anlatmaya çalıştı. Ne anlatmaya çalıştığını pek anlamasam da yaptığı nedense hoşuma gitmişti. Komik görünüyordu. Geri döndü, geldiği gibi gitti.

Verilen parçada iletişim kuralları ile ilgili hangi bilginin verildiği söylenemez?

- A) Ses tonunu ayarlama
B) Jest ve mimikleri kullanma
C) Türkçeyi iyi kullanma
D) Göz teması kurma

7.

Anne ile oğlu arasında geçen diyalogda aşağıdaki iletişim hatalarından hangisi yapılmıştır?

- A) Ahlak dersi vermek
B) Eleştirmek, yargılamak
C) Sorguya çekmek
D) Emir vermek

İletişimin Gücü

1.

Sabah kalktım. Ellerimi ve yüzümü yıkadım. Kahvaltı hazırdı. Anneme teşekkür ederek kahvaltımı yaptım. Okul servisim gelmişti. Servise binerken, "Günaydın" deyip yerime oturdum. Serviste sohbet ederken zaman çok çabuk geçmiş ve okula gelmiştik. Sınıfa girerken güler yüzlü olduğumu söyleyen arkadaşşıma teşekkür ettim. Okuldaki derslerimiz çok eğlenceli geçiyor, öğretmenlerimiz ne istediğimizi anlayarak dersleri daha etkili anlatıyorlar. Akşam eve dönme zamanı geldiğinde servise tekrar binerken yolduğumu farkettim.

Lale'nin anlatımına bakarak yaşadığı iletişim durumları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İletişim kurarken zaman zaman sorun yaşamaktadır.
- B) Olumlu iletişim kurallarını uygulamaktadır.
- C) İnsanlarla kolay iletişim kuramamaktadır.
- D) Zaman zaman argo kelimeler kullanmaktadır.

2.

Barış

Olumlu iletişim için ne yapmak gerekiyor?

?

Ceylin

Yukarıdaki diyalogda Ceylin'in Barış'a vereceği cevaplar arasında hangisi yoktur?

- A) Empati kurabilmek
- B) Ben dili ile hitap etmek
- C) Türkçeyi güzel kullanmak
- D) Nasihat içeren sözler söylemek

3.

Sorunlarımızı çözerken, yakınımızdaki insanlarla iletişim kurarken, isteklerimizi anlatırken çeşitli cümleler kurarız. Kurduğumuz bu cümleler olumlu olduğunda sorunlarımız çözülmekte ve daha etkili iletişim kurabilmekteyiz.

Anlatıma göre bu cümleler arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

- A) Günaydın, nasılsınız?
- B) Sizi gördüğüme sevindim.
- C) Hep aynı şeyi yapıyorsun.
- D) Geç kalınca merak ettim.

4.

Ben dilini kullanmak iletişimi olumlu etkiler. Kendimizi "ben dili" içeren cümleler ile ifade ettiğimizde karşımızdakini incitmemiş, mesajlarımızı doğru vermiş oluruz.

Verilenlere göre aşağıdaki kişilerden hangisi ben dili ile konuşarak kendini ifade etmiştir?

- A) Dün seni göremeyince merak ettim.
- B) Neden bir yere de zamanında gelemiyorsun?
- C) Büyüdün ama hâlâ aynı hataları yapıyorsun.
- D) Böyle gezersen derslerinde başarılı olamazsın.

ZAFER DEN PÜF NOKTALARI

İnsanlar arasında olumlu iletişim kurabilmek için bazı kurallara uymak gereklidir. Bu kurallardan bazıları şunlardır:

- *Beden dilini kullanmak*
- *Dinlemek*
- *Empati kurmak*
- *Ses tonunu iyi ayarlamak*
- *Ben dili kullanmak*
- *Göz teması kurmak*
- *Farklılıklara saygılı olmak*
- *Kendini doğru ifade etmek*
- *Dikkatini karşıdaki kişiye vermek*
- *Söz kesmemek*

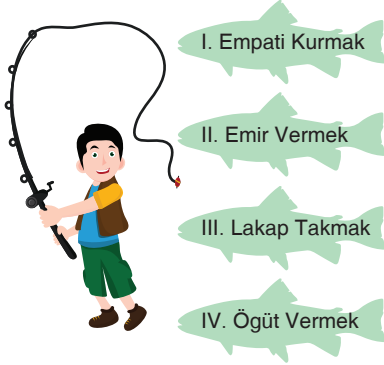

5. Empati, bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısı ile bakması, o kişinin duygu ve düşüncelerini anlaması ve hissetmesidir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi empati kurabilen insana ait bir özellik değildir?

- A) İnsanlarla iyi iletişim kurabilir.
B) Sadece kendi duygu ve düşüncelerine saygı gösterilmesini ister.
C) İnsanların duygu ve düşüncelerine saygı göstermesini ister.
D) Karşısında yer alan insanları etkin bir şekilde dinler.

6.

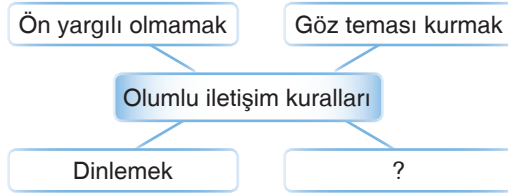

Melih, olumlu iletişim sağlayan durumun yazılı olduğu balığı tutmak istemektedir.

Melih'in kaç numaralı balığı tutması gerekir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

7.

Şemada soru işareti “?” konulan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A) Söz kesmek
B) Dikkatini konuşana vermek
C) Başka şeylerle uğraşmak
D) Sen dili kullanmak

8.

Aman Karagöz'üm,
akşam şeriflerin
hayrolsun.

Senin de sülaleni
sansarlar boğsun
(vurur).

Aman Karagöz'üm
ben sana iltifat
ediyorum sense
bana vuruyorsun.
Yazıklar olsun
sana, yazık!

Hoş geldin, kazık
oğlu kazık (vurur).

Hacivat ve Karagöz arasında geçen diyalogdaki iletişim hatası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Göz temasında bulunmamak
B) Sorguya çekmek, sınamak
C) Etkin bir şekilde dinlememek
D) Öğüt verici bir şekilde konuşmak

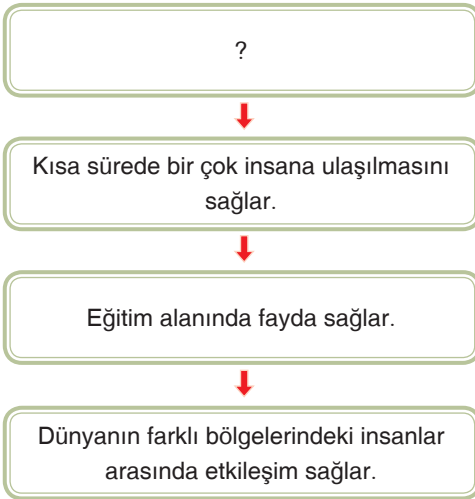
1.

Toplumun birimleri arasında ilişki kurulmasına imkân hazırlayarak millî birlik ve beraberliği sağlamak	Kamuoyu oluşturmak, siyasal sürece katılmayı ve denetlemeyi sağlamak
Mal ve hizmetlerin tanıtılmasına ve satılmasına yardım etmek	Çok farklı özelliklere sahip geniş halk kitlelerine kısa sürede ulaşmak

Bu bilgiler aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Atatürk ve İletişim
B) RTÜK'ün Görevleri
C) Kitle İletişim Araçlarının Fonksiyonları
D) Gazeteciliğin Temel Özellikleri

2.

Yukarıdaki diyagrama verilebilecek en uygun başlık hangisidir?

- A) Kitle iletişim araçlarının zararları
B) İletişimin önemi
C) Kitle iletişim araçlarının yararları
D) İletişimde yaşanan sorunlar

3. Son yıllarda iletişim araçlarının hızla gelişmesi ile insanlar birbirleri ile daha kolay haberleşmeye, görüntü ve seslerini birbirlerine hızlı bir şekilde ulaştırmaya başlamıştır.

Buna göre aşağıdaki iletişim araçlarından hangisi insanlar arasındaki iletişimde diğerlerine göre daha etkilidir?

- A) İnternet
B) Telsiz
C) Gazete
D) Radyo

4. Aşağıdakilerden hangisi televizyonun olumsuz etkilerine örnek gösterilemez?

- A) Televizyon tamamıyla pasif bir etkinliktir, hareket gerektirmez.
B) Televizyon programlarında izlenen şiddet içerikli yayınlar, çocukların saldırgan davranışlar göstermesine neden olur.
C) Dünyaya açılan penceredir, görmediğimiz yerleri görme imkânı sağlar.
D) Ailenin birlikte vakit geçirmesini engeller, aile içi iletişimi azaltır.

ZAFİ'DEN PÜF NOKTALARI

Kitle İletişim: Belirli bir kaynaktan hedefteki topluluğa mesajların tek yönlü olarak gönderilmesidir. Bu işlemi yapan araçlara da "kitle iletişim" araçları denir.

Televizyon, radyo, gazete, dergi, internet gibi araçlar kitle iletişim araçlarındandır.

Kitle İletişim Araçlarının Yararları

- Bilgiye erişimi kolaylaştırır.
- Eğitime katkı sağlar.
- Bilgilerin sonraki nesillere aktarılmasını sağlar.
- Kişiler arası iletişimi rahatlatır.
- Demokrasinin gelişmesine katkıda bulunur.
- Eşya ve hizmetlerin satılmasını sağlar.

5.

“Türk milletinin sağlam bir fikre sahip olması gerekir. Bütün çabaların, Türk kamuoyunun gerçeği anlamasına ve duymasına yönelik olduğu millete anlatılmalıdır. Ancak o şekilde millet günlük fikirlere, sahte ve yanıltıcı sözlere asla önem vermeyecek bir olgunluğa erişebilir.”

Atatürk, bu sözleriyle basın-yayın kuruluşlarından aşağıdakilerin hangisini yapmalarını istemiştir?

- A) Doğru, tarafsız ve güvenilir haber yapmalarını
- B) Haber kaynağı belirtmeden haber yayınlamalarını
- C) Kendi görüşlerini halka zorla kabul ettirmelerini
- D) Toplumu olumsuz yönde etkileyen haberler yapmalarını

6.

Basın, milletin müşterek sesidir. Bir milleti aydınlatma ve bu millette doğru yolu göstermede, muhtaç olduğu fikrî, gıdayı vermede, özetle bir milletin saadet hedefi olan ortak hedefte yürümesini sağlamada basın; başlı başına bir kuvvet, bir mektep, bir rehberdir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün bu sözlerine bakılarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Basının toplumu bilgilendirme ve eğitimde önemli bir rolünün olduğu
- B) Basın-yayın organlarının kişiler arası iletişimi azaltıcı etkisinin bulunduğu
- C) Basının halkın eğitime katkısının yetersiz olduğu
- D) Basının savaş zamanında halkı bilgilendirme özelliğini tam olarak yerine getirmedeği

7.

Bundan elli yıl önce kablolu telefonlarla iletişim kurardık. Şimdi ise çok farklı. Artık telefonlarını cebinde taşıyan, telefonlardan müzik dinleyen, görüntü izleyen, internete girip haber okuyan bir gençliğimiz var. İlerde neler olacak daha kim bilir?

Yukarıdaki anlatımda Ahmet Bey iletişim araçlarının hangi yönüne değinmiştir?

- A) Birden çok insana ulaştıklarına
- B) Hızlı bir değişim geçirdiklerine
- C) Halkın sorunlarını yansıtmadıklarına
- D) Zaman kaybı yaşattıklarına

8.

Şiddet içeren görüntüler ile gençlerin ve çocukların ruh sağlığını olumsuz yönde etkiler.

Çok farklı özelliklere sahip geniş halk kitlelerine kısa sürede ulaşmayı sağlar.

3

Dünyanın başka yerlerinde meydana gelen olaylar hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar.

4

Yol, hava ve trafik gibi konularda bilgi edinmemizi sağlar.

Verilen özellikler ve görsellerin eşleştirmesinde hangisi yanlıştır?

- A) 1. B) 2. C) 3. D) 4.

İletişim Özgürlüğü

1.

A kanalı

Otoyolda meydana gelen kazada 3 vatandaşımız hayatını kaybetti. Hayatını kaybedenlerin isimleri şöyle: ....

B kanalı

Otoyolda meydana gelen kazada araçlarda büyük maddi hasar meydana gelirken, tek telli kazada can kaybı yaşanmamıştı.

Yukarıda aynı olayla ilgili iki haber kanalının haberi verilmiştir.

Bu haberlere bakılarak, aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılabilir?

- A) İletişim özgürlüğü kullanılmıştır.
- B) A kanalı haberi doğru sunmuştur.
- C) İnsanların doğru haber alma hakkı ihlal edilmiştir.
- D) Haberler doğru bir şekilde verilmiştir.

2.

Kitle iletişim özgürlüğü; haberlerin, olayların, düşüncelerin ve bilgilerin kitle iletişim araçları ile rahatça paylaşılmasıdır.

Kitle iletişim özgürlüğünü kullandığını ifade eden bir kişi aşağıdakilerden hangisini rahatça paylaşamaz?

- A) Günlük yaşamdan haberleri
- B) Kendisi ile ilgili bilgileri
- C) Yarışma ve kampanya duyurularını
- D) Devlete ait gizli bilgileri

3. İletişim araçlarını kullanırken;

- I. özel hayatın gizliliği,
- II. doğru bilgi alma hakkı,
- III. kitle iletişim özgürlüğü

gibi hak ve özgürlüklerden hangilerinin ihlali vatandaşların medya kurumlarına olan güvenini azaltır?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

PÜF NOKTALARI

- **Doğru Bilgi Alma Hakkı:** Kitle iletişim araçları bilgi verirken doğru, temiz, özgür, ilkeli, dürüst, haber ve haberleri çarpıtmadan, insanları yanıltmadan, tarafsız olarak yayınlamalıdır.
- **Özel Hayatın Gizliliği:** Kitle iletişim araçları, Anayasamızın 20. maddesi ile güvence altına alınan özel hayatın gizliliğine saygı duymalıdır.
- **Düşünceyi Açıklama Özgürlüğü:** İsteyen herkes düşüncelerini serbestçe açıklayabilir.
- **Kitle İletişim Özgürlüğü:** Kitle iletişim araçları yayınlarında suça teşvik ya da suçlulara destek verici yayın yapmamalıdır. Ulusal çıkarlara aykırı davranışlarının karşısında olmalıdır.
- **Tekzip ve Düzeltme Hakkı:** Yazılı medyada, televizyon ile gazete ve dergilerde yayınlanmış haber, yazı veya resimlerle ilgili cevap ve düzeltme hakkıdır.

4.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 20. maddesinde, özgürlükler konusunda, "Herkes özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz." hükmü yer almaktadır.

D

Y

Bir kişiye ait özel bir mektubu o kişinin izni olmadan almak, okumak bu hakkı ihlal ettiğimizin göstergesidir.

Bir kişinin özel hayatı ile ilgili haberleri o kişinin izni olmadan yayınlamak bu hakkı ihlal etmediğimizi gösterir.

D

Y

D

Y

1.

2.

3.

4.

Yukarıdaki fare, bilgilerin doğruluğuna göre ilerleğinde kaç numaralı peynire ulaşır?

A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

5.

Muhabir Ercan

Ünlü piyanist Hidayet Özügül'ü evinin bahçesinde bir arkadaşı ile gizlice görüntüledik ve bu görüntüleri kanalımızda yayımladık.

Ülkemizin önemli oyuncularından Fahri Bey'i, eşi ile tatil yaparken görüntüledik ve bu haberi ertesi gün gazetemizde yayımladık.

Muhabir Leyla

Her iki muhabirin de anlattıklarına bakılarak aşağıdakilerden hangisinin ihlal edildiği söylenebilir?

A) Yerleşme ve seyahat özgürlüğünün

B) Bilgi edinme ve dilekçe hakkının

C) Düşünceyi açıklama ve ifade etme hakkının

D) Özel hayatın gizliliğinin

6.

T.C. Anayasası: Herkes düşünce ve kanaat özgürlüğüne sahiptir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi: Herkesin düşünce ve anlatım özgürlüğü hakkı vardır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi: Herkes görüşlerini açıklama ve anlatma özgürlüğüne sahiptir.

Yukarıda verilen farklı belgelerdeki maddelerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Düşünce ve ifade özgürlüğü evrensel bir olgudur.

B) Düşünce özgürlüğü yalnızca gelişmiş ülkelerde hâkimdir.

C) Bazı durumlarda ifade özgürlüğü sınırlandırılabilir.

D) Dünyanın birçok ülkesinde yerleşme ve seyahat özgürlüğüne önem verilmektedir.

7.

1. Olay	Ahmet Bey'in ailesine ait bazı belgeler internete sızdırıldı.
2. Olay	Rıza Bey hakkında gazetelerde asılsız bir haber yayınlandı.
3. Olay	Figen Hanım katıldığı bir televizyon programında fikirlerini açıkça ifade etti.
4. Olay	Bir televizyon kanalının muhabiri yaşanan bir olayı görüntülerken darp edildi.

Yukarıda verilen olaylarla ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

A) 1. olayda özel hayata müdahale edilmiştir.

B) 3. olay düşünceyi ifade etme özgürlüğüdür.

C) 4. olayda gösteri ve yürüyüş yapma hakkı ihlal edilmiştir.

D) 2. olay doğru bilgi alma hakkının ihlâlidir.

UYGULAMA

A. Numaralandırılmış cümlelerde boş bırakılan yerlere, kelimelerden uygun olanları yazınız. Bulmacada yatay, dikey, tersten ve çaprazlama verilen aşağıdaki kelimeleri örnekteki gibi çizerek bulunuz.

* ~~TELEVİZYON~~ * TEKZİP * EMPATİ * MİMİK * JEST
* RTÜK * SANSÜR * RADYO * TRT * DİNLEMEK

- İfade özgürlüğünün çeşitli yollarla kontrol altına alınmasına ..... denir.
- Olumlu iletişim kurabilmenin önemli adımlarından biri de karşımızdaki kişiyi dikkatle ..... tir.
- İşitsel iletişim aracı ..... dur.
- Bir kişi ve kurum hakkında gerçeğe aykırı veya onur zedeleyici yayın yapıldığında, ilgili yayın kuruluşundan yayınlaması istenilen düzeltme ve cevap yazısına ..... denir.
- Devlete ait televizyon kuruluşu ..... dir.
- Yüzün genel hareketleri ve duruşuna ..... denir.
- Kişinin kendisini iletişim içinde olduğu kişinin yerine koymasına ..... denir.
- En etkili kitle iletişim aracı ..... dur.
- Vücudun genel hareketleri, duruşu, ... kavramıyla anlatılır.
- Ülkemizde televizyon ve radyo yayınlarının kanunlara, genel ahlaka, basın ve meslek ilkelerine uygunluğunu ..... denetler.

Z	Ş	Y	Ö	V	Ş	P	T	Z	Y	V	Ş	Ö	A	Ş
T	E	L	Ş	T	İ	A	Ö	M	N	T	D	İ	Z	M
R	M	Ü	K	Z	L	Z	R	A	D	Y	O	Y	T	İ
A	P	M	K	K	Ö	Ü	D	Y	K	L	B	D	V	M
V	A	E	N	L	S	Ş	Y	T	B	E	J	Ş	Ü	İ
S	T	N	U	N	Y	T	D	İ	N	L	E	M	E	K
Y	İ	Ü	A	M	U	V	K	L	E	Y	S	T	D	C
Ş	L	S	O	E	K	Ü	T	R	Z	V	T	E	A	Z
T	U	K	T	M	R	A	D	Z	A	K	L	Ü	D	Y
R	A	R	İ	K	Y	E	Ö	T	B	T	U	E	Ü	O
T	İ	L	Y	Ö	N	O	Y	Z	İ	V	E	L	E	T

B. Aşağıdaki bilgilerden doğru olanların yanına “✓” sembolü, yanlış olanların yanına “X” sembolü çiniz.

		D	Y
1.	İnsanları dinlerken onların gözlerine bakmak iletişimi olumsuz yönde etkiler.		
2.	Hem sesli hem de görüntülü yayın yapan, günümüzde en çok kullanılan kitle iletişim aracı televizyondur.		
3.	Kişilerin haklarında çıkan yalan haberlere karşı, o basın kuruluşunda yayınlamak üzere cevap ve düzeltme metni hazırlanmasına sansür denir.		
4.	İletişimin ilk kuralı karşımızdaki insanı dinlemektir.		
5.	Televizyon, bilgisayar gibi kitle iletişim araçları aile içi iletişimin zayıflamasına neden olur.		
6.	RTÜK; radyo ve televizyon yayınlarını düzenlemek ve denetlemekle sorumludur.		
7.	Karşımızdaki insanın bizim gibi düşünmesini sağlamaya çalışmak iletişimin kalitesini artırır.		
8.	Kitle iletişim özgürlüğü hiçbir zaman kısıtlanamaz.		
9.	Basın-yayın kuruluşları her türlü bilgiyi insanlarla paylaşabilme hakkına sahiptir.		
10.	Eleştirmek ve yargılamak iletişimi olumsuz yönde etkileyen durumlardır.		
11.	Bir ülkede basın yayın kuruluşlarının denetlenmesi hak ve özgürlüklere aykırıdır.		
12.	Etkili ve başarılı bir dinleme için karşımızdaki kişinin sözünü bitirmesini beklemeliyiz.		
13.	Bireyin yüz ifadesi ve mimikleri iletişimde olumlu ya da olumsuz rol oynar.		
14.	Kitle iletişim araçları yayınlarında halkın bilgi seviyesini yükseltici programlar da yapmalıdır.		
15.	Ülkemizde basın yayın özgürlüğü vardır ancak basın mensupları özel hayatın gizliliğine saygılı olmamalıdır.		
16.	Empati, dış dünyayı karşımızdaki insanın bakış açısıyla görmeye çalışmaktır.		
17.	Kitle iletişim araçları insanlara ait özel bilgileri de yayınlayabilir.		
18.	“Senin ipinle kuyuya inilmez.” diyen biri, sen dilini kullanmıştır.		
19.	Jest ve mimikler iletişimde sözlü mesajlardır.		
20.	Kişiler kendileri hakkında yapılan yalan haberleri tekzip edebilirler.		
21.	İletişimde sözsüz mesajlar, sözlü mesajlardan daha etkili olmaktadır.		
22.	İnternet, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır.		
23.	Anayasamızın 28. maddesinin 1. cümlesi, “Basın hürdür, sansür edilemez.” dir.		
24.	İnsanların başarılı bir iletişim kurabilmesi için öncelikle karşısındaki insanlara saygı duyması ve onları bir değer olarak görmesi gerekir.		
25.	Sosyal bir varlık olan insan, çevresiyle sürekli iletişim hâindedir.		

ÜNİTE DEĞERLENDİRME - I

1.

K

- Benle başlar veya benle biter.
- Bireyin duygularını açıklar.
- Bireyin karşısındakini kırmasına ve üzmesine yol açmaz.

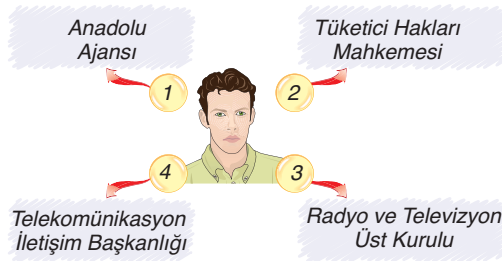
L

- Senle başlar senle biter.
- Yargılayıcı veya suçlayıcıdır.
- Öfke, kızgınlık duyguları taşıyabilir.

Özellikleri verilen kavramlar aşağıdakilerden hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

	K	L
A)	Empati	Mesaj
B)	İletişim	Empati
C)	Ben dili	Sen dili
D)	Kaynak	Dönüt

2.

Halit Bey, kızının izlediği çizgi filmdeki şiddet içeren sahneleri görmüş ve bundan rahatsız olmuştur. Bu durum karşısında sessiz kalmak istememiştir.

Halit Bey'in bu durum ile ilgili şikâyetini yukarıdaki kurum ya da kuruluşlardan hangisine yapması gerekmektedir?

- A) 1.   B) 2.   C) 3.   D) 4.

3. Sansür; gazete, dergi, televizyon gibi basın yayın araçlarındaki yazı, görüntü, resim gibi unsurların devlet tarafından önceden incelenerek kısmen ya da tamamen yayınlanmasının yasaklanmasıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin sansürlenmesi hak ve özgürlüklerimize aykırıdır?

- A) Şiddet içeren videoların ve resimlerin
B) Halkı ilgilendiren haberlerin
C) Hakaret içeren sözlerin
D) Ulusal güvenliği tehlikeye sokan haberlerin

4.

- I. **Tehdit etmek** → Odanı toplamazsan sana bugün televizyon izlemek yasak.
II. **Öğüt vermek** → Zayıf aldın diye üzüleceğine otur, dersini çalış.
III. **Eleştirmek - Yargılamak** → Senin başaramayacağını biliyordum zaten.
IV. **Emir vermek** → Sınavdan düşük not almak seni çok üzmüş olmalı.

Yukarıda iletişimde yapılan hatalar, örnekleriyle birlikte eşleştirilmiştir.

Verilen eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) I.   B) II.   C) III.   D) IV.

5.

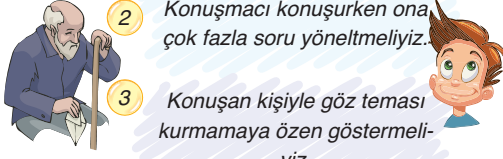
Aşağıda, anayasamızın bazı maddeleri sembollerle ifade edilmiştir.

- ★ Madde 20: "Herkes özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir."
- ▲ Madde 21: "Kimsenin konutuna dokunulmaz."
- Madde 23: "Herkes yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir."
- Madde 28: "Basın hürdür, sansür edilemez. Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır."

Buna göre hangi sembolle ifade edilen madde basın özgürlüğü ile ilgilidir?

- A) ★   B) ▲   C) ■   D) ●

6.

1 Beden dilimizle, karşımızdaki kişiyi dinlediğimiz mesajını vermeliyiz.

2 Konuşmacı konuşurken ona çok fazla soru yöneltmemeliyiz.

3 Konuşan kişiyle göz teması kurmamaya özen göstermeliyiz.

4 Zaman zaman konuşmacının sözlerini başımızla onaylamalıyız.

Dedenin, torunuyla buluşabilmesi için iyi bir dinleyicinin özelliklerinin yazılı olduğu yolları kullanması gerekmektedir.

Buna göre dedenin numaralandırılan yollardan hangilerini kullanması gerekmektedir?

- A) 1 ve 2. B) 1 ve 4.
C) 2 ve 4. D) 3 ve 4.

7.

Az söyle, çok dinle.

Söz gümüşse, sükût altındır.

İki dinle, bir söyle.

Söyleyenden, dinleyen arif gerek.

Yukarıdaki atasözlerinden yola çıkılarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Olumsuz iletişimin nedenlerinin neler olduğu
B) İletişimde dinlemenin önemli bir faktör olduğu
C) İletişimde kelimelerin doğru kullanılmamasının doğuracağı sonuçların neler olduğu
D) Olumlu iletişimde konuşmanın önemli bir faktör olduğu

8. Japonya'da meydana gelen deprem sonrasında televizyonlarda, gazetelerde, radyolarda ve internette yer alan haberler sonrasında tüm dünya bu ülke için yardıma koşmuştur.

Verilenlere göre kitle iletişim araçları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Uluslararası dayanışma ve iş birliğini sağlamışlardır.
B) Farklı düşünce yapısına sahip insanların ayrışmasına neden olmuşlardır.
C) Kişiler arasında derin görüş ayrılıkları ortaya çıkarmışlardır.
D) Toplumun eğitim ve sağlık alanlarında bilinçlendirmişlerdir.

9. Soner Bey, ailesiyle birlikte televizyon izlerken yeni başlayan bir program öncesi amblemini görür, saatinde bir hayli geç olduğunu da fark edince çocukları Tülin ve Ece'ye "Haydi çocuklar, uyku vakti geldi, doğru yatağa bakalım." der.

Yukarıda anlatılanlara bakarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Soner Bey çocukları ile empati kurmamıştır.
B) Tülin ve Ece babalarını anlayışla karşılamamışlardır.
C) Soner Bey, yayınlanacak programdaki olumsuz durumlardan çocuklarını uzak tutmak istemiştir.
D) Soner Bey, Tülin ve Ece'ye düzenli uyuma alışkanlığı kazandırmak istemektedir.

10. İlknur, arkadaşı İrem'in günlük tuttuğunu görmüştür. İçinde yazanların ne olduğunu merak etmiş, teneffüste İrem'in çantasını gizlice karıştırarak günlüğü bulup okumuştur.

Buna göre İlknur'un aşağıdaki hak ve özgürlüklerden hangisini ihlal ettiği söylenebilir?

- A) Konut dokunulmazlığını
B) Özel hayatın gizliliğini
C) Kişi dokunulmazlığını
D) Eğitim ve öğretim hakkını